

PRESS KIT

**24.—29.
10. 2023**

**27th Ji.hlava International
Documentary Film Festival**

Obsah

SOUTĚŽNÍ SEKCE.....	3
OPUS BONUM.....	3
ČESKÁ RADOST.....	7
FASCINACE	11
FASCINACE: EXPRMNTL.CZ	12
KRÁTKÁ RADOST	15
SVĚDECTVÍ	16
VIRTUÁLNÍ REALITA	20
NESOUTĚŽNÍ SEKCE	21
SOUHVĚZDÍ.....	21
ZVLÁŠTNÍ UVEDENÍ.....	25
VIRTUÁLNÍ REALITA: USA	26
ZKOUŠKA SIRÉN	27
FASCINACE:AI	28
Dokument bratří Mélièsových.....	30
POCTA: Naomi Kawase	31
PRŮHLEDNÁ BYTOST: Pavel Koutecký	32
ČESKOSLOVENSKÝ FILMOVÝ FEJETON.....	33
PRŮHLEDNÁ BYTOST: Václav Táborský	34
DOKUMENT ČT.....	35
Český rozhlas slaví 100 let.....	36
PRVNÍ SVĚTLA	36
DOC ALLIANCE SELECTION	38

SOUTĚŽNÍ SEKCE

OPUS BONUM

Opus Bonum vybírá pozoruhodný dokumentární film roku z různorodé kolekce reprezentující tendence světového dokumentu. Všechny filmy jsou podstatné, a tak festival nabízí další hru: jeden porotce* kyně vybere jeden film, dílo zářivé.

Lod', Chorvatsko, 2023, Elvis Lenić / mezinárodní premiéra

Jedna z největších chorvatských loděnic Uljanik po více než 160 letech své existence zaniká. Místo, kde se vyráběly a posléze odtud i odlouvaly lodě imponujících rozměrů i nemalého významu, se proměnilo v průmyslový hřbitov pro vraky, nefunkční jeřáby a opuštěné dílny, které kdysi kypěly životem. Prostřednictvím koláže observačních záběrů však nyní pozorujeme takřka postapokalyptickou krajinu areálu, který se stal domovem pro racky, mořské živočichy a hladové kočky. Jak se původně významné rakousko-uherské lodní impérium v Pule dočkalo svého konce? Bývalá sláva Uljaniku i jeho cesta k zániku ožívá ve vzpomínkách nespočtu osob, z nichž mnohé Uljaniku zasvětily svůj pracovní i soukromý život.

Dálky, Polsko, 2023, Matej Bobrik / světová premiéra

Shiv se již před osmi lety přestěhoval se svou ženou i mladým synem z Nepálu za lepším životem do Polska. Nyní se ve Varšavě živí rozvážením jídla a po nocích jako taxikář. Syn v pubertě přitom chodí za školu, manželka sedí nešťastná doma. Časosběrný portrét sleduje jejich zdánlivě obyčejný život i mezilidské konflikty. Neporozumění, staré křivdy i odlišné hodnoty vedou k rozkladu rodinné pohody a bolestivým odloučením. Snímek citlivě zobrazuje problémy, s nimiž se imigranti a imigrantky v Evropě potýkají, a zároveň zaměřuje pozornost na jejich individuální životní osudy, sny a naděje.

Normální láska, Švýcarsko, 2023, Yannick Mosimann / mezinárodní premiéra

Mike a Jeanne spolu bydlí, tráví volný čas, mají sex, prostě dělají vše, co obvykle partneři dělávají. Akorát že na začátku jejich vztahu nebyly vzájemné sympatie, následované postupným sblížením, ale právní kontrakt. V něm jsou jako smluvní závazky vypsány některé z povinností a práv obvykle doprovázejících soužití dvou lidí. Sociální experiment, do kterého oba s odlišnými očekáváními vstoupili, je hlavním tématem filmu, který ohledává konfliktnost emocí a rozumu v síti mezilidských vztahů. A snaží se zodpovědět otázku: Dá se naplánovat láska stejně jako projekt se stanoveným cílem?

Třetí konec hole, Slovensko, 2023, Jaro Vojtek / světová premiéra

Dokumentární mozaiku tvoří čtyři příběhy ze slovenských romských osad. Protagonisté nezapadají ani do majoritní společnosti, ani do vlastní komunity. Důvodem je sexuální orientace, náboženská víra nebo tělesné postižení. Z věčné observace jejich boje o důstojný život je ale patrné, že nezahořkli. Naopak v sobě den co den nacházejí sílu a naději k překonávání běžných překážek a vystupování mimo škatule, do nichž byli situováni druhými lidmi i svým původem. Od ostatních přitom nežadají víc než to, s čímž sami nemají problém – schopnost chápat a přijímat své bližní v jejich jinakosti.

Rosinha a další divoká zvířata, Portugalsko, 2023, Marta Pessoa / mezinárodní premiéra

Historický dokument koncipovaný jako diskuze nad dějinami i metodou tvorby, i tak se dá číst film o Portugalské koloniální výstavě, pořádané roku 1934 v Portu. Z archivních tiskových a obrazových materiálů skládá dvojice výzkumnic obraz události oficiálně prezentované jako přehlídka zahraničních úspěchů jihoevropské země. Z odstupu více než 70 let ale vyniká jednoznačně rasistický rozměr celé akce. Objektivizace pohledu procházejících návštěvníků na titulní Rosinhu a další zástupce nuceně sem dovečených příslušníků afrických etnik nachází paralelu ve fungování zoo, muzeí a podobných institucí.

Léto a zima, Německo, Irsko, 2023, Robert Manson / světová premiéra

Rodiny na výletě, lidé při práci, slavnostní průvody, ulice měst, interiéry bytů. Diapozitivy zachycující všednodennost bývalé NDR slouží jako vizuální podklad pro reflexivní lyrický komentář. Ten je tvořen úryvky z prozaických i esejistických děl Jamese Joyce, Georgese Orwella, Henryho Jamese, Josepha Conrada, F. Scotta Fitzgeralda nebo Virginie Woolf. Obrazy konkrétních lidí, míst a rituálů, o kterých se ovšem nic podrobnějšího nedozvíme, získávají nadčasové kvality díky mimoobrazovým úvahám nad smrtelností, osudem nebo otiskem, který po sobě na tomto světě – třeba prostřednictvím fotografií – zanecháváme.

Odstrašující příklad, Rumunsko, Velká Británie, 2023, Ilinca Călugăreanu / evropská premiéra

Rumunský senior Constantin Reliu nemá žádné doklady, práva ani nárok na důchod. Pětadvacet let pracoval v Turecku. Poté byl ze země deportován. Po návratu do vlasti zjistil, že je považován za mrtvého. Systém odmítá formálně uznat, že stále žije. Ale zatím mu nedošly síly na boj s byrokratickým aparátem. Dokumentaristka Ilinca Calugareanu se suchým humorem zaznamenává jeho osamělou a strastiplnou snahu získat zpět ztracenou identitu. Příběh, připomínající absurdní výchozí situaci snímky rumunské nové vlny, je ale temnější a spleťtější, než se zpočátku zdá. A autorka se do něj stále více zaplétá.

Nomádká samota, Francie, Belgie, 2023, Sebastien Wielemans / mezinárodní premiéra

Nomádství dnes už není jen projevem tradičního způsobu života ani svobodnou volbou mladých lidí, ale pro řadu seniorů v USA je vnucenou nutností. Dům na čtyřech kolech pro ně zůstává jedinou ekonomicky dostupnou variantou. V časosběrném dokumentu sledujeme osudy tří žen na dlouhé cestě po Spojených státech, ve kterou se proměnil jejich život. Jak se vyrovnávají s radikální změnou? A co na jejich rozhodnutí říkají blízcí a přátelé? I na tyto otázky dostáváme odpovědi ve filmu, který životní filozofii znouzectnosti ukotvuje v širších politických a společenských souvislostech.

Král Uhel, Spojené státy, 2023, Elaine Sheldon / evropská premiéra

Střední oblast Apalačského pohoří byla odjakživa spjata s těžbou uhlí, které do dnešního dne nepředstavuje pouze zdroj obživy, ale ovlivňuje a utváří životní styl místních komunit. Autorský dokument Elaine McMillion Sheldon je působivou mozaikou, v níž se prolínají mýty, minulost i současnost daného regionu, ale i poetickým zamyšlením nad jedinečným prostředím a jeho proměnou. Král Uhlí, jak ona sama svůj domov nazývá, je totiž místem, kterému – stejně jako na vrcholcích hor – vévodí drsná krása, snovost a tajuplné příběhy.

Neurčitá hrůza jakoby umlčela jazyk, Spojené státy, 2023, Edward Kihn / mezinárodní premiéra

Molly Maguires, tajné organizaci irských přistěhovalců, byly v 60. a 70. letech 19. století přičítány na vrub četné vraždy, ke kterým docházelo v hornickém regionu amerického státu Pennsylvania. Jednostranný historický narativ o střetu různých imigračních skupin rekonstruuje film složený z dobových písemných záznamů a obrazů v textu exponovaných míst. Tragické události nahlíží jako důsledek mnohem komplikovanějších souvislostí, zahrnujících problematiku rasismu, ale i rostoucího sociálního útlaku a jemu se pomalu formujícího vzdoru. Dlouhý stín bolestných událostí bohužel dopadá na kraj dodnes.

Zaprášený virbl a ostrovy, Jižní Korea, Thajsko, 2023, Chae Yu / mezinárodní premiéra

Hudebnice amatérka náhodou najde na opuštěném thajském ostrově sadu bubnů. Velmi nepravděpodobná situace startuje minimalistický příběh filmového labyrintu, ve který se promění cesta od zkoušení až k výstupu před veřejností. Konceptuální film splétá obrazy a zvuky, často se vracející v přerámování nebo rekontextualizaci, v ekvivalent rytmičkému hudebního díla. Audiovizuální médium přenáší za vracejícího se leitmotivu tlukoucích bubnů intenzivní emoce vzpírající se prvoplánovému rozumovému výkladu. Před vašimi očima se na plátně odvíjí film, na který se musíte doslova naladit.

Místa duše, Katar, 2023, Hamida Issa / světová premiéra

Matčina smrt režiséru filmu zasáhla velmi silně. Byla ještě dítě, vzpomínky s postupujícím časem blednou a do nich vstupují domácí videa, která nejdůležitější žena v jejím životě natáčela v extenzivním množství. Dokumentární film s poetickou dikcí autorčina podmanivého hlasu zaznamenává její cestu z arabských písků až do ledové Antarktidy, kde se účastnila populárně-vědecké výpravy. Právě kontrast dvou světů, dvou naprosto odlišných míst iniciuje její tázání se po titulních místech duše. Kde zůstávají naše vzpomínky? Kam doopravdy domovskly náležíme? A kde zanecháváme ty, co nás už opustili?

Východní vítr, Argentina, 2023, Maia Gattás Vargas / mezinárodní premiéra

Silný východní vítr přináší sníh, déšť a také vzpomínky na otce. Toho zpřítomňuje pouze pár předmětů, novinové výstřižky a deníkové zápisky. Maia by jej ale chtěla poznat lépe, poskládat z fragmentů celistvý portrét. Opouští proto Argentinu, krajinu svého domova, a cestuje na Západní břeh Jordánu, odkud nepřítomný rodič pochází. Zprvu ale nachází jen další ruiny, pozůstatky domů zničených izraelskými okupanty. Stejně zvolna, jako se vlní klidné moře, mění se autorčina pouť ke kořenům v setkání s celým národem, který byl připraven o domov. Sdílený prožitek ztráty jí pomáhá zaplnit prázdné místo ve svém nitru.

Rehab (jako rehabilitace), Francie, 2023, Ila Bêka, Louise Lemoine / evropská premiéra

Zkušenosti Louise Lemoine. Jako malá strávila roky po léčebnách, kde pečovali o jejího vážně postiženého otce. Své traumatické vzpomínky konfrontuje s kinematografickým ohledáváním zařízení REHAB v Bernu – unikátního zdravotnického prostoru uzpůsobeného pro speciální účely. K povaze jeho holistického charakteru dochází autorské duo cestou rozkladu na dílčí prvky, těla budovy, která citlivě přiléhá k duševnímu stavu pacientů. Nemocnice nebo léčebny totiž nejsou jen továrnami určenými ke spravování lidí.

Na druhou stranu, Itálie, Švýcarsko, 2023, Irene Dorigotti / mezinárodní premiéra

Autobiografický snímek stojící na pomezí reality a fikce zkoumá rozmanité podoby víry a duchovnosti. Režisérka Irene Dorigotti provází filmem oblečená ve skautském stejnokroji – jako připomínce svého rodinného dědictví – a cestuje po rodné Itálii i odlehlých končinách, kde se setkává s duchovními vůdci i obyčejnými lidmi. Tato setkání pro ni znamenají rozhodující momenty na její duchovní cestě a za poznáním toho, jakou roli může hrát náboženství v životě současného člověka. Poetické obrazy krajiny, snové pasáže a fragmenty osobní historie společně s jímavou hudbou vytváří silnou výpověď o podstatě lidství.

ČESKÁ RADOST

Česká radost představuje prestižní výběr českých dokumentů. Není jenom soutěží o nejlepší z českých filmů, ale především oslavou jeho různosti v objeovávání nových témat i v dobrodružství kinematografického výrazu.

Poznámky z Eremocénu, Slovensko, Česká republika, 2023, Viera Čákanyová / česká premiéra

Pojem eremocén popisuje pocit osamělosti v době environmentální krize a technologického rozvoje a klade si otázky o budoucím osudu lidstva. Snímek na pomezí sci-fi a filozofické eseje rozvíjí představu země utvářené umělou inteligencí, digitálními daty a blockchainem, v níž již lidská organická hmota nemá své místo. V této dystopické vizi budoucnosti hledá nelidská bytost své pradávné kořeny a nachází je v postavě autorky filmu. Dialog mezi virtuálními hlasy a autentickou tvůrkyní doplňují analogové záběry na každodenní život ve společnosti předtím, než svět ovládli nelidští aktéři a proudy dat.

Olympijský mezičas, Česká republika, 2023, Haruna Honcoop / světová premiéra

Jaký dopad mají olympijské hry na svá pořadatelská města? Atény, Tokio, Peking a Paříž – města, která kvůli olympiádě změnila urbanistický plán celých čtvrtí a navždy tak proměnila svou podobu. Nevyužívané sportovní stadiony chátrají a obrůstá je tráva, zatímco pozornost veřejnosti se soustředí na výstavbu nových stadionů za miliardy, kvůli nimž se musí vystěhovat i tisíce obyvatel, aby jim uvolnili místo. Režisérka cestuje po hostitelských městech olympijských her a zkoumá tento neudržitelný cyklus, který má devastující vliv na ekonomiku města, životní prostředí, ale i na životy obyčejných lidí.

Moje nebe je horší než tvoje peklo, Česká republika, 2023, Kateřina Dudová / světová premiéra

Divadelní režisér Jan Kačena se v roce 2019 otrávil inhalováním výparů a nenávratně se mu poškodil mozek. Zatímco mu jeho partnerka natáčí film jako vyznání lásky, on leží ve stavu v bezvědomí. Ve snímku režisérka sleduje okamžiky každodenního života tří blízkých osob: českého rappera Tylera Durdena, malíře Tadeáše Pochmana a filmové režisérky Heleny Papírníkové. Naturalistickým způsobem přitom zachycuje drogovou závislost, sebedestruktivní sklony i rodinné problémy, které jsou předmětem intimních, často nepřijemných rozhovorů. Vytváří se tak deníková sonda do osudů umělecké bohémy pozdního kapitalismu.

If I Ever Lose My Eyes, Česká republika, 2023, Lea Petříková / světová premiéra

Když zavřeme oči, svět kolem nás zmizí, ale v našem nitru se objeví nový. Po stopách lidí, hledajících tento neviditelný svět, se vydává vizuální umělkyně Lea Petříková. Jako bránu do rozšířené reality nevyužívá psychedelika, ale záhadná místa. Hora, kde sídlí d'ábel, kámen s otiskem Kristovy nohy, rampa pro přistání UFO nebo krypta s prastarými nápisy představují zkratky do abstraktních, imaginárních či duchovních světů. Takovou branou je i filmové médium, které je jako turínské plátno malované světlem a stínem a představuje magický otisk něčeho většího.

Atirkül ve světě opravdových mužů, Francie, Česká republika, Kyrgyzstán, 2023, Janyl Jusupjan / světová premiéra

V rozlehlých pláních Kyrgyzstánu pěstují muži skupinový sport s dlouhou tradicí. Cílem hry buzkaši je obrát soupeřící družiny jezdců o trofej v podobě mrtvého kozla a udržet se přitom celou dobu na koňském hřbetě. Do tohoto drsného maskulinního světa vstupuje žena Atirkül s podnikavým duchem a smyslem pro humor. Snímek sleduje všední dny svěhlavé milovnice koní Atirkül, jejíž ambicí je vybudovat vlastní tým hry buzkaši z místních mladých mužů a zachovat tak dědictví svého rodného kraje. Etnografický pohled se přitom střídá s ryze osobním a postupně vyjevuje možnosti překonávání genderových rolí.

Jiříkovo vidění, Česká republika, Slovensko, 2023, Marta Kovářová / mezinárodní premiéra

„Myslela jsem si, že to půjde snáz,“ připouští režisérka Marta Kovářová v půlce filmu. Formou živého deníku v něm zachytila boj svého otce za klimatickou spravedlnost. Jiří Svoboda z Ústavu fyziky materiálů Akademie věd přišel s geniálně jednoduchým nápadem, jak snížit emise skleníkových plynů. Navrhuje globální zpoplatnění uhlíku. Brněnský vědec za doprovodu dceřiny kamery a písni navštěvuje lokální protestní setkání i světové ekologické summity. Nakažlivé odhodlání obou protagonistů ale naráží na liknavost politiků a političek a nepružnost mocenských struktur. Svobodu přesto neopouští humor a víra, že určité věci má smysl dělat zkrátka proto, že jsou správné.

Moje nová tvář, Česká republika, 2023, Jarmila Štuková / světová premiéra

Martinu její expřítel polil kyselinou a způsobil jí popáleniny třetího stupně na horní polovině těla i téměř úplnou slepotu. Dokumentární portrét sleduje její životní příběh po tomto fatálním útoku – vyrovnávání se se ztrátou fyzické atraktivity, strach ze světa, který nevidí, i hledání nového smyslu života. Martinin příběh nese všechny rysy dobrého biopicu. Představuje silnou ústřední postavu procházející složitými situacemi a navzdory mnoha nástrahám nacházející štěstí. Od mainstreamové produkce se ale odlišuje přímočarostí, se kterou k nám Martina promlouvá, a potenciálem prolamovat mnohá tabu.

O Baripen – Odkaz Eleny Lackovej, Česká republika, Slovensko, 2023, Vera Lacková / česká premiéra

Elena Lacková (1921–2003) byla významná romská spisovatelka, dramatička a sociální pracovnice. Její pravnučka Alžběta Ferencová alias Zea je zpěvačkou, tanečnicí a herečkou. Snímek vytváří paralely mezi dvěma rodinně spřízněnými ženami, které navzdory společenským předsudkům věnují svůj život umělecké tvorbě. Skrze archivní materiály a povídání pamětníků se odhaluje nelehký osud Eleny Lackové: od vyrůstání v romské osadě přes období romského holocaustu až po emancipační práci za komunismu. V poetickém vyprávění se přitom vyjevuje, jak může v naší společnosti osobní nabývat politických rozměrů.

La Reine, Česká republika, 2023, Nikola Klinger / světová premiéra

Drogy doprovází 73letého hippíka Iana celý život, jenomže doba se změnila. Zatímco v 60. letech byly součástí kontrakultury, dnes se na levandulovou farmu daleko od okolního světa sjíždí narkomani, kteří nehledají jinou nebo lepší společnost, ale přivázejí si sem tu svoji. Nikola Klinger natočil na Super 16 nejen Ianovy vzpomínky, ale i nostalgickou kroniku společenských procesů. Jeho portrét individuální i kolektivní paměti ukazuje, že existují dva způsoby, jak užívat svobodu, buď jako léčivou bylinu, nebo jako jedovatý plyn.

Pochcánek, Česká republika, 2023, Jan Hušek / světová premiéra

Mužům stále patří privilegovaná pozice. Přesto do mediálního prostoru čím dál víc proniká pojem „krize mužství“, dochází k rozvolňování rolí a růstu nejistoty, co dnes vlastně znamená být mužem. Danou otázku si klade i režisér Jan Hušek. Do třinácti let se počůrával, čímž si vysloužil nelichotivou přezdívku z názvu filmu. Ve svém otevřeném videodeníku zachycuje fyzickou a duchovní transformaci při cestě od kluka k muži. Vrací se do lesů i ke kořenům dětských traumat. Kameru při tom otáčí jak na sebe, tak na různé učitele nebo svého otce. Možná znakem dospělosti nakonec není přepjatá mužskost, ale přijetí vnitřního pochcánka.

Chybění, Česká republika, Slovensko, 2023, Jan Hušek / světová premiéra

Konceptuální vizuální umělec Ján Mančuška zemřel v roce 2011. Za krátkých 39 let své existence však stihl stvořit celou řadu pozoruhodných děl, z nichž mnohá byla vystavena v renomovaných galeriích po celém světě – včetně pařížského Centre Pompidou nebo newyorského MoMA. Ve své domovině se však jeho tvorba reflektující každodennost, sociální realitu nebo smysl jazyka nikdy srovnatelného věhlasu nedočkala. Společně s dětmi výtvarníka, jenž se nebál konfrontovat veřejnost s otázkou, co je významem umění, se režisér vydává na cestu, jež si klade za cíl nejen se Mančuškovi přiblížit, ale také ho odhalit v dosud nepoznaných odstínech, a zaplnit tak mezery, kterých se v souvislosti s blednoucí vzpomínkou na jeho osobnost objevuje čím dál tím více.

Světloplachost, Slovensko, Česká republika, Ukrajina, 2023, Pavol Pekarčík, Ivan Ostrochovský / česká premiéra

Útroby charkovského metra se na jaře 2022 proměnily v experimentální laboratoř. Všechno je tu obráceně, dole je život a bezpečí, nahoře smrt a zkáza. Uprostřed toho všeho vyrůstají děti jako skleníkové květiny. Bez čerstvého vzduchu, bez dne a noci tu svět zamrzl do surreální krajiny, která připomíná spíše film nebo sen. Lyrický portrét života uprostřed války, zařazený do sekce Zvláštní uvedení filmového festivalu v Benátkách, zachycuje společnost v limbu. Na povrchu běsní apokalypsa, svět, který známe, se mění ve vzpomínku, minulost, prelud, v čekárnu bez času, a místo něj nic není.

Tělo-duše-pacient, Česká republika, 2023, Jindřich Andrš / světová premiéra

Studium medicíny v České republice je obvykle založené na memorování obrovského množství informací. Na 2. lékařské fakultě Karlovy univerzity však zavádějí nové výukové metody založené na praktičtějším přístupu ke vzdělávání. Observační snímek sleduje mladé studující při netradičních formách výuky. Mezi ně patří například simulace vyšetření dítěte na pohotovosti, přehrávání scénky sdělování závažné diagnózy pacientce i praktická asistence na anesteziologii. Ukazuje se přitom, jak osobní zkušenost a reálné prožívání náročných situací přispívají k lepší připravenosti na výkon této náročné profese.

Dream Steam, Česká republika, 2023, Magdalena Kašparová / světová premiéra

Doslova s příjezdem prvního parního vlaku se v Poberouni objevili „luffáci“ – víkendoví hosté, kteří si tu postavili chaty pro rekreaci a začali na geologické vrstvy kupit nové nánosy, tentokrát vzpomínek zachycovaných záznamovými zařízeními. Audiovizuální rozměr paměti jednoho kraje je tématem experimentálního dokumentu, seskládaného z found footage materiálů pořízených jeho obyvateli a obyvatelkami v průběhu takřka století. Osnovou mu pak jsou vzpomínky Gizely Šmidlíkové, které vycházely v 90. letech v novinách, a různé vizuální a ideové asociace rozvíjené na podkladu hypnotického hudebního podkresu.

Satan mezi námi, Česká republika, 2023, Martin Ježek / světová premiéra

Meta-film (o filmu Arvéd, rež. Vojtěch Mašek), který neměl nikdy vzniknout, protože nikdo nesmí beztrestně parazitovat na věčně kvetoucím květu filmového průmyslu. Ježek se přesto upsal ďáblu, myslel si, že je nějaký Faust, hrál si s čertem i s černou magií a projekt zrealizoval. A to se v dnešním světě zaměřeném na zisk a úspěch neodpouští. Čeká ho věčné zatracení a ohně pekelné. A dobře mu tak. Alespoň nebude dál škodit těm, kteří nežádají od světa nic jiného než klid na práci.

Vězení dějin, Česká republika, 2023, Jan Gogola ml., Matěj Hruďička / světová premiéra

Bývalou věznici v Uherském Hradišti za protektorátu využívalo gestapo. Po válce se zde konaly lidové soudy a veřejné popravy, později tam byli vězněni a týráni lidé nepohodlní režimu. Věznice svou funkci přestala plnit v roce 1960, bolestivé vzpomínky ale zůstaly vyryty do jejích zdí. Jan Gogola a Matěj Hruďička se paměť jednoho z nejtemnějších míst českých dějin rozhodli zvěčnit těsně před plánovanou rekonstrukcí budovy. Oslovili zástupce různých generací, z nichž někteří mají s věznicí bezprostřední zkušenost. Kromě jejich pohnutých příběhů je zajímají také zvuky, barvy, světla a stíny vězeňského areálu.

FASCINACE

Fascinace jsou velkou továrnou experimentální kinematografie, která film opřený o realitu zbavuje všeho, co jej tíží, a podstatným způsobem tak prohlubuje možnosti filmového vnímání.

Arcalis, Spojené státy, 2022, 13 min., Youjin Moon / evropská premiéra

Bambus ve vodě, Čína, Jižní Korea, 2022, 2 min., Wei Gao / světová premiéra

Dinosauria, We, Kanada, 2023, 5 min., Maxime-Claude L'Écuyer / světová premiéra

Silueta, Japonsko, 2023, 7 min., Yoshiki Nishimura / světová premiéra

Ptáci změnili jména a svět se proměnil v led, Mexiko, Norsko, 2022, 10 min., Mauricio Monterrubio / mezinárodní premiéra

Našel jsem vodu, Austrálie, Nový Zéland, 2023, 9 min., SJ Ramir / světová premiéra

Akustické stíny, Kanada, 2023, 3 min., Patrick Bergeron / mezinárodní premiéra

pomíjivý nsw, Francie, Brazílie, 2023, 8 min., Yann Beauvais / světová premiéra

MODRÁ, Kuba, Belgie, 2023, 17 min., Violen Ampudia / světová premiéra

Sojka, modrásek a drozd, Velká Británie, 2022, 3 min., Karel Doing / evropská premiéra

1029 Rekviem, Jižní Korea, 2023, 4 min., Myun Yi / světová premiéra

HYLO-VISION-PLUS. Verze 2, Rakousko, 2023, 6 min., Dietmar Brehm / světová premiéra

Sluneční vítr, Kanada, 2023, 10 min., Mike Hoolboom / světová premiéra

Sluneční poledne, Tunisko, Francie, 2022, 11 min., Fredj Moussa / evropská premiéra

tady, Německo, 2023, 11 min., Thomas Kutschker / světová premiéra

Pod fetišistickým nebem, Francie, Mauritius, 2023, 17 min., Caroline Déodat / světová premiéra

Sluneční, Francie, Německo, 2022, 16 min., Jessica Arseneau / evropská premiéra

Zahlédnutí, Španělsko, 2023, 6 min., Pere Ginard / evropská premiéra

Následuje, Přechází, Taiwan, Spojené státy, 2023, 5 min., Erica Sheu / evropská premiéra

Sundown, Spojené státy, 2023, 8 min., Steve Reinke / evropská premiéra

FASCINACE: EXPRMNTL.CZ

Exprmntl.cz je soutěžní přehlídka nejnovějších českých experimentálních filmů, které se vztahují ke skutečnosti a neustávají v pátrání po nových výrazech jejího zpracování na filmový materiál a digitální formáty.

Mrkvička, Česká republika, Vietnam, 2023, 2 min., Lenka Tam Nguyen / světová premiéra

Říkanka o mrkvičce, která je osou videa, patří do žánru ðông dao, tradiční vietnamské ústní lidové poezie pro děti. Zachování rýmu a rytmu je pro ni důležitější než významová návaznost a srozumitelnost. Obsahové skoky a odbočky podtrhuje autorka v animovaných kolážích, pro něž použila fotografie z rodinného archivu, ve kterém se s podobnou lehkostí propojují české a vietnamské realie.

Jeden Sol v životě Curiosity, Česká republika, 2023, 6 min., Vít Růžička / světová premiéra

Vesmírné agentury plánují rozvrh činnosti na Marsu v taktu solů – mart'anských dnů trvajících 24 hodin, 39 minut a 35 vteřin. V experimentální sci-fi se stárnoucí vozítko Curiosity vydává na svou rutinní misi. Záchvěvy zvědavosti a touhy po poznání mísí v psaném monologu s pochybnostmi o vlastních schopnostech a smyslu svého počínání, které adresuje mlčící planetě.

Beyond Anachronism: Eons of the Binary (Film), Česká republika, Slovensko, 2023, 4 min., Claude Johann Čierny / světová premiéra

Věčná otázka digitální doby: Jak zbavit analogový film nánosů nostalgie? Odpovědí zde je rychle tepající proud ostrých fotografií a rozostřených či rozrušovaných záběrů z pražských dopravních prostředků, ukotvených v současnosti pasažéry a pasažérkami třímajícími mobilní telefony. Hudbu k filmu vytvořila bratislavská producentka Sofia Nøt a mezi spoluautory snímku patří také generativní systém na tvorbu realistických obrazů DALL·E 2.

Perplexity, Česká republika, Itálie, 2023, 5 min., Franz Milec / světová premiéra

Liminální prostory opuštěných kanceláří a přilehlých chodeb nahlížíme očima toho, který je v nich doma – robotického vysavače. Jeho bloudění, přerušované detailními zobrazeními materiálů či digitálních povrchů, dává příležitost k hraniční empatii s čímsi, co, podobně jako my, hledá cestu ven. Elektronická hudba prostoupená křehkým zpěvem Václava Pelouška zatím objímá sektorový nábytek v téměř vykupitelském gestu.

Dělohy a mozky (Hm..fantasy), Česká republika, 2022, 9 min., Lucie Rosenfeldová / světová premiéra

Co tvoří paměť těla? Jak vnímáme jeho hranice? Jak se tělo potýká se svým zobrazením? Autorka nachází odpovědi v prožitcích setkávání s vlastní tělesností v ordinaci gynekologa. Záběry z čekárny, zvuky vyšetření a výhled z gynekologického křesla vytvářejí sugestivní půdu pro úvahu o skrytých historiích lékařského poznávání fyzická.

PROMIŇ, Česká republika, 2023, 2 min., Tereza Chovancová / světová premiéra

Zvuková stopa intimního monologu rozkolísané mysli, sbírající odvahu k vyslovení žádosti po odpuštění, mísí něžný tón „vnitřního“ hlasu s vrstvicími se zvuky přírodního i industriálního prostředí, ze kterého vidíme jen krátké monochromatické detaily, jež vnímá ten, jehož zrak je obrácen dovnitř.

Was ist Kunst?, Česká republika, 2023, 15 min., Vladimír Turner / světová premiéra

V září roku 2023 skončila v domě U Kamenného zvonu výstava Was ist Kunst? věnovaná srbskému umělci Dragoljubovi Rašovi Todosijevićovi, významnému představiteli východoevropského konceptualismu. Jedna z jeho performancí dala výstavě i filmu svůj název. Ve videu natočeném pro Galerii hlavního města Prahy Turner rozžívá Todosijevićovu práci se symboly, jako jsou svastika či pomeranč, následuje jeho hravost, oprsklost a multimediální rozháranost.

Zákon času, Česká republika, 2023, 30 min., Adéla Babanová / světová premiéra

Thrillerově laděný příběh, disponující estetikou výpravného díla, se odehrává v několika scénách z partnerského a uměleckého života do sebe zakleštěné dvojice, muže a ženy. Jejich společné putování za hranou vědomého a skutečného jim umožňuje vstupovat na mystická, zázračná území, zároveň se však vzájemně ohrožují představou nevyhnutelnosti podlehnouti Zákonu času.

Kamenolom, Česká republika, 2023, 8 min., Josef Švejda / světová premiéra

Anežka žije obklopená prasklinami po (ne)přítomnosti svého pěstounského syna a prosí Boha za jeho obrácení. Fragменты ozvěn z jeho vězeňské cely střídají každodenní rutiny zaplňující táhnoucí se čas, vichřice za okny mezitím přikrývá hrubou beskydskou krajinu. Filmová dokumentární báseň odkrývá složitý vztah bezpodmínečné lásky, která přináší naději i utrpení.

PLASMA, Česká republika, 2023, 19 min., Aleš Zůbek / světová premiéra

Rozlehlé a nepřístupné, pusté krajiny ukrývají industriální stavby a neznámou technologii. Proudem panoramatických záběrů a obrazových průzkumů výbojů a pohybů majestátních strojů provází uhrančivý zvukový design Tomáše Jiříčky a rámuje jej rozhovor s vědcem z Ústavu fyziky plazmatu Akademie věd České republiky.

Repetice, Česká republika, 2023, 1 min., Zuzana Březinová / světová premiéra

V sugestivní miniatuře vytváří autorka impulzy pro fyzické prožití filmu: Jehla, která důsledně proniká dlaní v detailním záběru, jenž se na plátně devětkrát opakuje, přišívá k plátnu i diváctvo, aby ho pak, jedním trhnutím, nezraněné propustila.

Spánková paralýza, Česká republika, 2023, 4 min., Vojtěch Starý / světová premiéra

Muž, jehož zmutovaný, temně vibrující hlas nás provází prostorem rozpadajících se, rozdělených či splývajících vizuálních fragmentů, popisuje vlastní zážitek nutkavého probouzení se a opětovného usínání a do sebe se vnořujících snů. V propastné hloubce opakovaného snění o bdění neopouští prostor lůžka, skutečnost na něj však doléhá stále tísnivěji.

Modli se, jestli chceš, aby se země přiblížila a nebe promluvílo s tebou, Česká republika, 2023, 4 min., Liubov Maltseva / světová premiéra

Černobílá video modlitba inscenuje malý zázrak v podobě minimalistické jednozáběrové studie skleněné vázy, vodní hladiny a světla. Ruce, které zátiší pravidelně rozvíří, jako by žádaly víc, než mohou elementy a použitá technika dát.

Naléhající myšlenka, Česká republika, 2023, 3 min., Anna Hušková / světová premiéra

Křehká vizualizace pocitu neústupnosti vnitřních pohnutí, byť skrze drobná až nezatelná připomenutí, zabráňuje prchavosti jemnými pohyby enigmatického objektu na bílém pozadí, kde téměř ztrácí třetí dimenzi. Díky světelnému designu jsou místy podobně ambivalentní i rozměry ústředního kokonu vejcovitého tvaru, ve kterém se cosi klube.

Napětí, Česká republika, 2023, 5 min., Adéla Mitová / světová premiéra

Strnulý záznam performativní akce, v níž autorka vystavuje samu sebe trpělivým fyzickým úkonům. Nehybná kamera pozoruje židli v čistém, neutrálním prostoru, sklenici vody a zašmodrchanou pásku, která pomalu mizí v ústech protagonistky. V reálném světě je performance ukotvená díky nefiltrovanému hluku okolního prostředí.

vrána a vejce, Česká republika, 2023, 2 min., Roberta Fehérová, Nela Kollertová / světová premiéra

Krátká experimentální bajka natočená během školního plenéru ve Valdštejnské lodžii používá techniku stop motion animace a černobílé obrazy natočené digitálně, avšak technikou camera obscura. V okolních lesích, odrazech na vodních plochách a kamíncích u cesty nachází zhmotnění křehkosti, závesti i hněvu, o nichž bajka vypráví.

Proud, Česká republika, 2023, 1 min., Darja Parsi, Iryna Tsaryk, Viktoria Tomadze / světová premiéra / světová premiéra

Za zvuku vlnobití elektrického proudu protínají černočernou tmou lesa vrtkavé trasy světla, které jako by vycházely z hub, chorošů a větví.

Mas Eternamente Não, Česká republika, Portugalsko, Svatý Tomáš a Princův ostrov, 2023, 4 min., Anežka Horová, Klára Trsková / světová premiéra

The Commodity Catalogue, Česká republika, 2023, 14 min., Zbyněk Baladrán / světová premiéra

Film je druhou částí trilogie o reprezentaci, umění a politice. V předchozím snímku, Signatury některých věcí (2022), se autor zabýval společenskou rolí umění. V tomto eseji nás vybízí, abychom na obrazy pohlíželi jako na zboží. Ale je vůbec možné umění z tohoto pohledu vyjmout? Náznakem odpovědi se stává samotná forma filmu, která potměšile následuje logiku komodifikovaných a multiplikujících se obrazů.

Pelvic Chain, Česká republika, 2023, 7 min., Marie-Anna Šulc / světová premiéra

Sen o anarchii nervů, svalů a tkání, svíraných krunýři institucí a předsudků, ale také prostředky nápravy používanými současnou medicínou, se zhmotňuje v demonstraci možností ovládnutí robustního stroje motocyklu. Deníková výpověď o peripetiích rekonvalescence a zápasu o znovu-souznění s vlastním tělem je zároveň úvahou o schopnosti přijmout a sdílet bolest.

KRÁTKÁ RADOST

Krátká radost nabízí výběr nejlepších světových krátkých filmů – svrchovaných děl, která prozkoumávají na malém a ještě menším prostoru možnosti a sílu dokumentu.

Smrt je nebezpečná, mohla by bolet, Kanada, 2023, 19 min., Mariane Béliveau / mezinárodní premiéra

Následnice, Španělsko, 2022, 18 min., Silvia Venegas / mezinárodní premiéra

Šanghajská karantopie, Malajsie, 2023, 14 min., Clarissa Zhang / světová premiéra

Bílá tráva, Mongolsko, 2022, 16 min., Justin Kim WooSök / evropská premiéra

ÚPLNÁ RODINA, Rumunsko, 2023, 23 min., Alexandra Diaconu / mezinárodní premiéra

Věřící, Čína, 2023, 22 min., Xinran Liu / světová premiéra

Čisté A, Jižní Korea, Spojené státy, 2022, 17 min., YoungEun Kim / evropská premiéra

Její kousek modrého nebe, Spojené království, Maroko, 2023, 22 min., Kamila Kuc / evropská premiéra

BYL JSEM U TOHO, Spojené státy, Japonsko, 2023, 14 min., Chi Jang Yin / světová premiéra

Vznáší se nad námi, Finsko, 2023, 17 min., Hanna Kaihlanen / světová premiéra

Láska mikroskopická, Belgie, 2023, 13 min., Emilien Dubuc / světová premiéra

Černočerná tma, Austrálie, 2023, 17 min., Guillym Davenport / evropská premiéra

BULUNKUL, Francie, 2023, 30 min., Marie-Violaine Brincard, Olivier Dury / světová premiéra

Nejkrásnější kout na širém světě, Slovensko, 2022, 25 min., Robert Mihály / světová premiéra

Modré světlo: Vzpomínky ze sanitky, Nizozemsko, 2022, 16 min., Jefta Varwijk, Jaap van Heusden / mezinárodní premiéra

Klimatický deník, Řecko, 2022, 16 min., Alekos Alexiadis / mezinárodní premiéra

Katino mateřství, Maďarsko, Belgie, Portugalsko, Indie, 2023, 23 min., Santwana Bayaskar / světová premiéra

Anita ztracena ve zprávách, Irán, 2023, 15 min., 2022, 24 min., Behzad Nalbandi / světová premiéra

Zborčené nebe, Kolumbie, 2022, 24 min., María José Alarcón Ardila / evropská premiéra

Domov, Česká republika, 2023, 11 min., Olexi Chubun / světová premiéra

SVĚDECTVÍ

Svědectví je výběrem filmů, které z různých stran zachycují situaci světa, a jakkoli by se mohlo zdát, že mezi nimi není žádná spojnice, v kontextu světové i české dokumentární tvorby jsou všechny z mnoha důvodů neopomenutelné.

Mezi revolucemi, Rumunsko, Chorvatsko, Irán, Katar, 2023, Vlad Petri / česká premiéra

Maria a Zahra se kolem roku 1970 potkávají při studiu medicíny na univerzitě v Bukurešti. Zahra je z Íránu – země, která je na pokraji významné politické revoluce. Vrací se za svou rodinou a s Marií zůstává v kontaktu pomocí dopisů, jež si vyměňují několik následujících let. Snímek paralelně vypráví osudy dvou zemí zkoušených turbulentními politickými změnami, ale i příběhy dvou žen, které si touží vydobýt své místo v muži ovládaném světě. Jejich poetické dopisy plné melancholie a přátelského citu přitom doplňují archivní záběry z obou zemí, které upomínají na surovost reality minulého století.

Osamělé duby, Německo, 2023, Fabiana Fragale, Kilian Kuhlendahl, Jens Mühlhoff / česká premiéra

Zbytky kdysi rozsáhlého Hambašského lesa v Německu mají roku 2018 definitivně padnout za oběť těžbě hnědého uhlí. Zabránit se tomu snaží skupina ekologických aktivistů a aktivistek, kteří si jako formu protestu zvolili okupaci ohroženého území. Mezi ně se vydává student filmu a novinář Steffen Meyn, aby zdokumentoval kritické události z pohledu bezprostředních účastníků a účastnic. Unikátní perspektivu filmu dává 360° kamera, kterou Steffen většinou nosí připevněnou na helmě. A také jeho upřímná touha porozumět aktivismu jako autentickému projevu vzdoru, ale i radikalismu a násilí, které mu nakonec přivedí tragickou smrt.

Feminismus WTF, Rakousko, 2023, Katharina Muckstein / česká premiéra

Přestože je feminismus považován za jedno z neúspěšnějších společenských hnutí 20. století, ani v současnosti nepanuje shoda v tom, jaké pojetí feminizmu je to správné. Celovečerní dokumentární debut Kathariny Mückstein se v tomto smyslu dá chápat jako hravá příručka feminizmu pro začátečníky. Prostřednictvím barev, tanečních choreografií i série rozhovorů s inspirativními osobnostmi z nejrůznějších oblastí – od sociologie a psychologie přes biologii a historii až po samotný aktivismus – nás režisérka seznamuje se základními přístupy feministického hnutí a ptá se na fundamentální, avšak stále aktuální a palčivé otázky: Proč se stále obracíme k binárnímu chápání genderových rolí? Jaký je vztah genderu a kapitalismu? Proč nemůžeme být feministy a feministkami, aniž bychom zohlednili rasu? A čeho vlastně chceme feminismem dosáhnout?

Édouard Louis, transformace, Francie, 2023, François Caillat / česká premiéra

Édouard Louis pochází z chudé rodiny ze severozápadu Francie. Během necelé dekády od vydání debutového románu *Skoncovat s Eddym B.* se z něj ale stala jedna z předních figur francouzské literární scény. Transformace kluka z proletářského prostředí v privilegovaného pařížského intelektuála s vysokým kulturním kapitálem je jednou z ústředních linií životopisného dokumentu. Louis dostává prostor, aby příběh nelehkého dětství, dospívání a začleňování se do nové sociální třídy převyprávěl vlastními slovy. Seznamuje nás s krajinou svého mládí i aktem psaní, které je pro něj především prostředkem k překračování hranic.

Projekt 02, Spojené státy, 2023, Adam Diller / světová premiéra

Datová centra společnosti Google jsou proslulá svou rozlehlostí a efektivitou. A taky opředena mnoha otázkami. Adam Diller se pokusil proniknout za bezpečnostní oplocení a některé z nich zodpovědět. Ve svém multimediálním projektu, který vedle tohoto filmu zahrnuje také knihu a výstavu, se zaměřil na datové centrum v oregonském městě The Dalles, postavené v roce 2006. S pomocí vlastních i archivních záběrů odkrývá jednotlivé mocenské, mediální a ekologické vrstvy, aby pochopil historii daného místa i materiální a diskurzivní postupy, s nimiž dennodenně přicházíme do kontaktu při používání internetu.

On takový není, Norsko, 2023, Signe Rosenlund-Hauglid / mezinárodní premiéra

Pachatelé sexuálních útoků bývají vykreslováni jako monstra. Signe Rosenlund-Hauglid k nim oproti tomu přistupuje s empatií a snahou pochopit, co je k činu vedlo. V jejím dokumentu sledujeme trojici mužů ve věku 20 až 27 let, kteří se po večírku dopustili znásilnění. Čeká je obvinění, soudní proces, vynesení rozsudku a nakonec propuštění. Během toho Morten, Benjamin a Kasper v otevřených rozhovorech mluví o krizi identity, společenském stigmatu i sebevražedných myšlenkách. Tváří v tvář režisérce, která se sama stala obětí napadení, jim zároveň dochází, jak zničující může být zásah do něčí tělesné integrity.

Jiné tělo, Spojené státy, Velká Británie, Sophie Compton, Reuben Hamlyn / česká premiéra

Vysokoškolačka Taylor jednoho dne šokovaně zjistila, že po internetu kolují videa, na nichž má sex s cizími muži. K ničemu z toho nedošlo. Její tvář byla pomocí deepfake technologie nasazena na tělo pornoherečky. Taylor se rozhodla zjistit, kdo video vytvořil a jakými způsoby se proti odcizení identity může bránit. Film pohybující se na pomezí osobní eseje a true-crime nám prostřednictvím konkrétní traumatizující zkušenosti dává nahlédnout do znepokojivého světa deepfake videí a revenge pornografie. Compton a Hamlyn ale nepřehlížejí ani pozitiva chytrých technologií. Kvůli anonymizaci protagonistky je sami využívali.

Orlando aneb Něco málo z historie střední třídy, Německo, 2023, Jeremejewa Jelena, Florez Catalina / mezinárodní premiéra

Protagonista románu Orlando od Virginie Woolf se narodil jako muž. Po třiceti letech života se ale probouzí jako žena a jeho dosavadní perspektiva se radikálně mění. Podobně tato osobně laděná filmová esej mění hledisko, z něhož je obvykle prezentován příběh střední třídy. Když nejste ani bohatí, ani chudí, celý život se potýkáte s problémem identity. Tím spíš, svádíte-li navíc coby žena zápas o svá práva, vzdělání a finanční nezávislost. Film inspirovaný textem Daniely Dröscher nevypráví jen o vyrůstání v Západním Německu, ale obecněji o ztížených možnostech sociální mobility pro toho, kdo není heterosexuální muž.

Jeden z tisíců kopců, Belgie, 2023, Bernard Bellefroid / česká premiéra

V roce 1994 přišlo ve rwandské genocidě o život až milion lidí, a přesto v dnešní době existují tací, kteří její hrůzyplné události popírají. Belgický režisér se pomocí svého snímku pokouší připomínat konkrétní příběhy obětí genocidy, aby se na jejich utrpení nezapomnělo. Navštěvuje rwandské vesnice, kde bezcitné vraždění probíhalo, a sleduje příběh tří zabitých tutsijských dětí. Vzpomínky přeživších místních obyvatel, ale i samotných pachatelů genocidy, podávají mrazivou výpověď o lidské krutosti. Druhá část filmu ukazuje procesy s pachateli a ptá se, zda lze pro vrahy dětí najít spravedlivý trest.

Mocná Afrin: V čase záplav, Francie, Řecko, 2023, Angelos Rallis / česká premiéra

Časosběrný snímek sleduje pět let života osiřelé dívky Afrin, která žije se svými pěstouny na ostrůvku na řece Brahmaputra. Posledních několik let oblast sužují silné deště a ničivé povodně způsobené klimatickou změnou si berou obydlí i životy jejích obyvatel. Přeživší se stěhují do měst a nechávají za sebou zdevastovanou přírodu. Díky své hrdosti a odvaze se i Afrin podaří dostat do civilizace, kde se snaží najít lepší život a svého zmizelého otce. Vizualně podmanivé záběry na zavodněnou krajinu a příběh dívky, která nechce být obětí okolností, vypovídají o současném konfliktu lidstva a přírody.

Plovoucí lesy, Švédsko, Dánsko, 2023, Pia Rönicke / evropská premiéra

Dánská umělkyně Pia Rönicke již několik let zkoumá skandinávské lesy jako proměnlivý historický a fenomenologický prostor. Inspiraci čerpá z konceptů ekoložky Suzanne Simard, podle které lesní ekosystém představuje arénu, kde se střetávají lidské i nelidské formy života. Stejně jako podzemní mycelium, ani tento polyfonní film není uspořádán hierarchicky, ale síťově. Kromě lidí spjatých s lesem a půdou nechává vyprávět samotné stromy. Jejich nelineárně prezentovaný příběh začíná na konci doby ledové a pokračuje až do současnosti, kdy člověk dřevo vyrval z jeho přirozeného prostředí a redukoval jej na průmyslovou komoditu.

Poznámky z ovčína, Irsko, 2023, Cara Holmes / česká premiéra

Během zkoumání historie žen v irském zemědělství se režisérka Cara Holmes seznámila s Orlou Barry, queer vizuální umělkyní a pastýřkou. Její život naplňuje umění a chov plemenných ovcí, které jsou pro ni rovnocennými tvory i zdrojem inspirace. V průběhu jednoho roku sledujeme Orlinu přípravu na chovatelskou soutěž a snahu skloubit tvůrčí nespoutanost s každodenními venkovskými povinnostmi. Film, který se stejně jako jeho protagonistka nezdržuje zbytečnými řečmi, vzdává hold irské krajině, fyzicky náročné práci na farmě a především ženě, která se nenuceně pohybuje na pomezí různých světů.

Absolutní důvěra, Německo, Nizozemsko, 2023, Jialing Zhang / česká premiéra

Dokumentární dystopie ze současné Číny ukazuje, kam společnost může dovést užívání vyspělých digitálních nástrojů sledování a kontroly, zvláště když jsou v rukou představitelů totalitního zřízení. Nejbolestivěji všeobecný dohled doléhá na disidenty a jejich rodiny. Institucionalizovaná šikana má mnoho podob – od uličního dozoru a bránění odchodu z domu přes instalaci všetečných kamer v blízkosti bydliště až po domácí vězení a internaci na neznámém místě. Ve světě, kde umělá inteligence a big data stopují každý náš veřejný projev, se nakonec žalářem může stát samotný stát a z našich obydlí cely.

Únosci rukojmích, Dánsko, 2023, Puk Damsgård, Søren Klovborg / česká premiéra

The Beatles se přezdívalo několika bojovníkům Islámského státu původem z Velké Británie, kteří měli na svědomí sérii únosů, mučení a exekucí západních novinářů*ek a humanitárních pracovníků*ic. Přeživší dánský fotograf vypráví svůj příběh a za pomoci výpovědí dalších zúčastněných podává detailní svědectví o prožitých hrůzách. Druhou rovinu snímku představují rozhovory se dvěma ze zadržených členů islámských The Beatles, které vede britský novinář, jehož přítele tato skupina popravila. Otevírají se tak morální dilemata a otázky o vině a trestu: kdo si zaslouží empatii a kdo na ni nemá nárok?

Republika soudců, Brazílie, 2023, Eugenio Puppo, Cédric Fanti, Hugo Leonardo / světová premiéra

Původně šestidílný televizní seriál nabízí podrobný vhled do politických změn v několika posledních dekádách v Brazílii. Transformace režimu, zavedení ústavy, rozvoj lidských práv, ale i neustále bobtnající soudnictví, jehož vysoko postavení protagonisté a protagonistky paradoxně stojí nad zákonem. Snímek se bez užití typických mluvčích hlav obrací k archivním záběrům, televizním reportážím, hraným filmům i náladotvorným uměleckým videoklipům a vytváří tak dokumentární koláž. Historické události vypráví ze současné, kritické perspektivy a odhaluje mechanismy stojící za bezprávím v jihoamerických státech.

Modlitba za armagedon, Norsko, 2023, Tonje Hessen Schei, Michael Rowley / česká premiéra

Snímek odhaluje mechanismy stojící za oslabováním demokratických principů ve Spojených státech skrze evangelický fundamentalismus. Náboženské skupiny a populární televizní pastoři hlásají příchod konce světa přesně tak, jak se píše v Bibli. Jeho počátky přitom vidí v koronavirové krizi, nepokojích na Blízkém východě i potenciálním rozvoji práv LGBTQIA+ lidí. Zkoumání vlivu náboženského fundamentalismu na přední politické činitele a činitelky a jejich zahraniční politiku přitom vyvolává nepříjemnou otázku: co se stane, když proroci konce světa našeptávají politikům, kteří mají moc jej uskutečnit?

Útěk do Berlína, Česká republika, 2023, Martin Froyda, Jan Novák / světová premiéra

Dokumentární film Martina Froydy a spisovatele Jana Nováka se tvůrci vydávají po stopách jednoho z nejdramatičtějších českých příběhů studené války, při kterém se podařilo z původní pětice mužů třem z nich dostat do Západního Berlína.

VIRTUÁLNÍ REALITA

Soutěž Virtuální reality umožňuje divákům vstoupit do 360° filmů a prostorových instalací. Najdete zde 360° dokumentární filmy, VR instalace i díla na pomezí filmu a výtvarného umění, která využívají virtuální prostor ke tvorbě autonomních světů s vlastními pravidly určenými vizualitou. Zajímají nás díla, která v tomto ne-místě virtuality využívají její charakteristiky novátorským a přemýšlivým způsobem a experimentují s audiovizuálním ztvárněním reality, skutečných příběhů, nebo budují zábavně-naučný svět poznání.

Muž, který nemohl odejít, Tchaj-wan, 2022, 35 min., Singing Chen / česká premiéra

Chybějící obrazy: Naomi Kawase, Francie, Velká Británie, Tchaj-wan, Jižní Korea, Lucembursko, 2022, 14 min., Clément Deneux / česká premiéra

Mnichov 1972, Německo, 2022, 20 min., Matthias Leitner, Eva Deinert / česká premiéra

Vynořit se, Itálie, Portugalsko, 2022, 20 min., Rossella Schillaci / česká premiéra

Chroma 11, Hong Kong, 2022, 30 min., Tsang Tsui-Shan / česká premiéra

Proud, Nizozemsko, Francie, 2023, 15 min., Adriaan Lokmaan / česká premiéra

Fukušima – Kdysi tu byl domov, Finsko, Dánsko, 2023, 20 min., Timo Wright, Kohei Okada / česká premiéra

Jmenovala se Gisberta, Portugalsko, Brazílie, 2023, 31 min., Sérgio Galvão Roxo / česká premiéra

Uhelná / Turów, Česká republika, 2022, 11 min., Viktor Švolík / světová premiéra

Namibská půda, Německo, 2023, 29 min., Christian Zipfel / česká premiéra

Pilot 11. září, Polsko, 2023, 20 min., Norman Leto / česká premiéra

LIDSKÉ HOUSLE, Rumunsko, Francie, 2023, 19 min., Ioana Mischie / česká premiéra

NESOUTĚŽNÍ SEKCE

SOUHVĚZDÍ

Secke Souhvězdí představí filmy, které v posledním roce zazářily na světové dokumentární obloze. Uvádíme v ní výběr pozoruhodných snímků z jiných filmových festivalů.

100 ročních období, Švédsko, 2023, Giovanni Bucchieri / česká premiéra

Režisér Giovanni Bucchieri se nechal inspirovat videodeníky z dob, kdy byl mladým tanečníkem Švédského královského baletu a poprvé v životě se bláznivě zamiloval. S pomocí záběrů starých přes 25 let a hraných sekvencí skládá emotivní, zčásti skutečný milostný příběh dvou spřízněných uměleckých duší. Do jejich vztahu ovšem zasahují nezdravé ambice i touha po uznání. Třetí „postavou“ mnohvrstevnatého příběhu se pak stává protagonistova bipolární porucha. Jeho prožívání se během manických epizod stává intenzivnějším, kontrasty ostřejšími, a také vztah se začíná vymykat kontrole. Láska ale odolává.

Sestry z kouřové sauny, Estonsko, Francie, Island, 2023, Anna Hints / česká premiéra

Neodmyslitelnou součástí života v jižním Estonsku je kouřová sauna, silně spjatá s tamějším folklórem a tradicemi. Zároveň slouží jako zpovědnice, kde člověk může vedle těla obnažit i své myšlenky. Zatímco z kotlíkových kamen sálá teplo a kouř se mísí s vůní dřeva, skupina žen začíná beze strachu a studu sdílet své názory na menstruaci, těhotenství, potraty, rakovinu, nevyžádané fotky penisu i patriarchát. Pocit bezpečí a intimity zdůrazňují blízké záběry, díky nimž sedící postavy splývají v jedno kolektivní tělo, kterému nejde jen o vlastní fyzickou a duševní očistu, ale o celospolečenskou změnu.

POSLEDNÍ VĚCI, Spojené státy, Portugalsko, Francie, 2022, Deborah Stratman / česká premiéra

Miliardy let před vznikem života byla naše planeta aktivní, vyvíjející se entitou. Kameny, krystaly a minerály by mohly vyprávět. V meditativní eseji Debory Stratman dostávají možnost. Předtím a potom pro ně neexistuje. Také v jejich příběhu o evoluci Země dochází ke stírání hranic mezi minulostí a budoucností. Záběry vznešených skalních útvarů jsou doprovázeny komentářem renomované geoložky Marcie Bjornerud i úryvky z filozofických textů a spekulativní fikce. Pohlédnout na svět z perspektivy nerostů možná znamená přiznat si vlastní pomíjivost. A třeba díky tomu porozumět našemu místu ve vesmíru.

Sedm zim v Teheránu, Německo, Francie, 2023, Steffi Niedertzoll / česká premiéra

Teherán v červenci 2007. Devatenáctiletá studentka architektury Reyhaneh Jabbari má pracovní schůzku se starším mužem. Ten se ji během setkání pokusí znásilnit. Reyhaneh ho v sebeobraně pobodá. Ještě téhož dne je zatčena a navzdory mezinárodním protestům odsouzena k trestu smrti. Film s pomocí tajně pořízených videozáznamů, svědeckých výpovědí a dopisů z vězení sugestivně rekonstruuje ženiny několikaleté útrapy i zoufalé volání její rodiny a právníků po spravedlnosti. Reyhaneh odmítá stáhnout obvinění ze sexuálního útoku a její příběh se stává symbolem boje za práva, svobodu a bezpečný prostor pro iránské ženy.

Mládí (jaro), Francie, Lucembursko, Nizozemsko, 2023, Wang Bing / česká premiéra

Městečko Zhili, asi 150 km západně od Šanghaje, je jedním ze středisek textilního průmyslu, kam se za práci sjíždějí dvacátníci ze všech rurálních oblastí okolo řeky Jang-c'-ťiang. Ač po celý rok neúnavně pracují v dílnách, žijí v nuzných podmínkách těsných ubytoven, čelí předsudkům rodiny a musejí bojovat o lepší platové podmínky, i v tomto prostředí nacházejí prostor pro vznik prvních lásek a konfliktů, budování přátelství i zakládání nových rodinných svazků. Wang Bing tak prostřednictvím observačních záběrů skládá dohromady vtahující mozaiku intimních okamžiků každodenní reality jedné čínské generace.

Vika!, Polsko, Německo, Finsko, 2023, Agnieszka Zwiefka / česká premiéra

Nejstarší polské DJce Virginii Szmyt, kterou návštěvníci a návštěvnice tanečních party znají pod jménem Vika, bude letos osmdesát pět let. Dokáže roztančit davy a na veřejnosti aktivně vystupuje proti stereotypům spojeným se stářím. Za dveřmi svého bytu je to však osamělá vdova s tragickými vzpomínkami na druhou světovou válku a zpretrhanými vazbami s rodinou. Mnohovrstevnatý emotivní portrét nezdolné životní síly s něžnou melancholií nahlíží na hledání způsobu, jakým se Vika snaží přes nánosy společenských norem žít naplno tady a teď. Prožitek přítomného okamžiku je o to silnější, oč členitější je mapa její osobní historie a intenzivnější vědomí vlastní konečnosti.

Pravdivá lež, Francie, 2023, Armel Hostiou / česká premiéra

Armel Hostiou jednoho dne zjistil, že na Facebooku existuje jeho falešný profil. Vypadalo to, že režisérovo druhé já žije v Kinshase, také se živí filmováním a zrovna pořádá casting pro svůj nový film. Natáčet by se měl v Kongu, kam vyráží také Hostiou. Skrze kafkovská setkání s místními umělci, právníky a IT specialisty se snaží zorientovat v cizí zemi a vypátrat své digitální dvojče. Kdykoli se zdá, že už je na správné stopě, přichází další nečekaný zvrat a vyprávění mění směr. Napínavá dokumentární detektivka postupně odhaluje temnější a závažnější problémy postkoloniálních států a digitálního světa, než je krádež identity.

Naše tělo, Francie, 2023, Claire Simon / česká premiéra

Nejtěžší je zachytit bolest, říká dokumentaristka Claire Simon, která na gynekologickém oddělení pařížské kliniky Tenon natočila téměř tříhodinovou fresku o vypořádávání se s ženstvím. Na chirurgickém sále i v ordinaci hledá správná slova a obrazy, které by zachytily intimitu lidských těl i duší při porodu, diagnóze zhoubné nemoci nebo změně pohlaví. S odzbrojující empatií portrétuje rituální cykličnost přelomových fází života a zachycuje jednu z nejkrásnějších scén anestezie, která se jí týká více než před začátkem natáčení čekala.

Čtyři dcery, Francie, Tunisko, Německo, Saudská Arábie, 2023, Kaouther Ben Hania / česká premiéra

Olfa, tuniská uklízečka, je matkou čtyř dcer a především silnou ženou s neotřesitelnými zásadami. Jednoho dne však její dvě starší dcery zmizí beze stopy. Aby se vyrovnala s jejich ztrátou a porozuměla, co k jejich zmizení vedlo, se společně s režisérkou Kaouther Ben Hania a profesionálními herečkami pouští do náročné a mnohdy bolestivé filmové rekonstrukce svého i dceřiných životních příběhů. Dílo na pomezí fikce a dokumentu se zamýšlí nad otázkami lidského svědomí, viny, násilí, které se dědí z generace na generaci, ale i sesterské lásky, ženské nezávislosti a naděje.

Generace černých hlav, Francie, Nigérie, 2023, Alain Kassanda / česká premiéra

Jednou z nejprominentnějších vysokoškolských institucí v Nigérii je univerzita v Ibadanu, založená ještě v éře britské koloniální nadvlády. Nyní zde studuje přes 30 tisíc lidí. Hrstka z nich se každý čtvrtek schází v jedné z poslucháren, kde v rámci filmového klubu sledují vybraná díla afrických filmařů. Snímky tematizující stále aktuální problémy postkoloniálních zemí vyvolávají vášnivé diskuze. Díky pohotovému ruční kameře se sami stáváme jejich účastníky a účastnicemi. Během protestů proti policejní brutalitě se studentský zápal pro politické a společenské otázky, podněcený zhlédnutými filmy, přelévá i mimo zdi univerzitní budovy.

Kde chybí Bůh, Francie, Švýcarsko, 2023, Mehran Tamadon / česká premiéra

Prázdný sklad na okraji Paříže se pod vedením režiséra Mehraana Tamadona mění ve vězeňskou celu. Klaustrofobní prostor rekonstruuje podle instrukcí tří osob, které byly kvůli svým politickým názorům vězněny íránským režimem. Taghi Rahmani je proskribovaný, nespočetněkrát tvrdě vyslýchaný novinář. Mazyar Ebrahimi provozoval půjčovnu filmové techniky. Na základě pomluvy konkurenta byl obviněn ze špionáže. Homa Kahlori zakusila mučení íránských vězňů již v 80. letech. Zatímco každý z nich podrobně popisuje a přehrává vliv hrůzných zážitků na tělo a mysl, klademe si spolu s režisérem otázku, zda vůbec existuje inscenační metoda, která by podobné útrapy zachytila v plném rozsahu.

MENUS-PLAISIRS – Les Troisgros, Spojené státy, 2023, Frederick Wiseman / česká premiéra

Tříhvězdičková michelinská restaurace La Maison Troisgros byla založena ve stejném roce, kdy se Frederick Wiseman narodil. Triadevadesátiletý filmař se o ní rozhodl natočit svůj 44. film, příznačně nazvaný „malá potěšení“, a splnit si tak jeden z odvěkých snů. Ve vyhlášeném podniku ve francouzském městečku Roanne strávil několik týdnů na jaře 2022, kdy dlouholetí majitelé předávali otěže synovi. Čtyřhodinový dokument pozvolna odhaluje vnitřní fungování restaurace, kterou rodina Troisgrosových provozuje již po čtyři generace. Vedle managementu a obsluhy Wiseman trpělivě pozoruje i kuchaře připravující lahodné kulinářské kreace.

Věčná paměť, Chile, 2023, Maite Alberdi / česká premiéra

Augusto a Paulina jsou spolu již 25 let. Před osmi lety mu byla diagnostikována Alzheimerova choroba. Oba se obávají dne, kdy ji přestane poznávat.

Ve zpětném zrcátku, Polsko, Francie, Ukrajina, 2023, Maciek Hamela / česká premiéra

Pohled z předního sedadla do zadní části vozu tvoří většinu záběrů tohoto minimalistického dokumentu. Automobil pendluje tam a zpět mezi oblastmi ohroženými boji na Ukrajině a polskou hranicí. Jeho řidič a zároveň režisér filmu převáží válečné uprchlíky a uprchlice do pocíťovaného bezpečí. Projíždí rozbombardovanými městy, kolem zničené vojenské techniky a přes další a další kontrolní stanoviště. Ve tvářích jeho pasažérů a pasažérek se zračí někdy uvolnění, někdy vyčerpání, ale skoro vždy obavy z věcí budoucích. S sebou si kromě těch pár nezbytností natěsnaných v kufru vezou traumata a strach o ty, které museli nechat doma.

Taxibol, Itálie, 2023, Tommaso Santambrogio / česká premiéra

Taxikář a jeho pasažér projíždějí kubánskými vesničkami a hovoří spolu o cestování, zlomených srdcích a lidském osudu. Jeden mluví anglicky, druhý španělsky, ale přesto najdou vzájemnou důvěru a porozumění. Pasažér, filipínský filmař, sděluje taxikáři šokující důvod, proč se nachází na Kubě, a žádá jej o spolupráci při svém pátrání. Zdánlivě dokumentární prolog otevírá cestu do posledních dní bývalého generála filipínského diktátora ukrývajícího se na banánové plantáži. Historie kolonialismu a politické diktatury se vyjevuje na horoucím kubánském slunci ve snímku stojícím na pomezí reality a fikce.

Zatímco zelená tráva roste, Švýcarsko, Kanada, 2023, Peter Mettler / česká premiéra

Všude jinde je tráva zelenější, a on by ji zatím chtěl vidět růst. Paradox pomíjivosti života se nejzřetelněji odráží v momentech, kdy se vytrácí. Julie a Freddy, režisérovi rodiče, pomalu odcházejí z tohoto světa a jejich syn se tento bolestný okamžik rozhodne zachytit na kameru. Výsledkem je asociační metodou utvářený dokument, skládající podněty do jedné řady tak, jak se v režisérově vnímání řetězí. V podobné kaskádě, jako ze švýcarských vrcholů stékající řeky odplynou až do oceánu, zamířili také Julie a Freddy před mnoha desetiletími z Evropy do Kanady za novým životem, který se nyní uzavírá.

ZVLÁŠTNÍ UVEDENÍ

BLIX NOT BOMBS, Česká republika, Německo, Švédsko, 2023, Greta Stocklassa / česká distribuční premiéra

Bývalý šéf zbrojního inspektorátu Rady bezpečnosti OSN, švédský diplomat Hans Blix, v současnosti prožívá poklidný důchod, avšak teroristické útoky 11. září 2001 otřásly i jeho životem a kariérou. Po zmiňované tragédii mu totiž bylo svěřeno hledání zbraní hromadného ničení v Iráku a s tím i úloha domnělého mírotvorce, jenž mohl ovlivnit budoucí osud této země. Aniž by byla existence zbraní jakkoli prokázána, posloužila o rok a půl později jako záminka k invazi amerických jednotek do Iráku. Greta Stocklassa se ve svém dokumentu ptá, kde začíná a končí hranice diplomacie, lidské empatie či osobní zodpovědnosti za politická rozhodnutí, jež mají dopad na světové dějiny.

Návrat k rozumu, Francie, 2023, Man Ray, Jim Jarmusch / česká premiéra

Čtyři rané černobílé snímky avantgardisty Man Raye experimentují s možnostmi kinematografie. Kombinují hrané sekvence s až psychedelickými animacemi, převádějí literární básně na filmové plátno a rozostřují hranici mezi abstrakcí a realitou. Záznam živého hudebního doprovodu rockového dua SQŮRL z Centre Pompidou dodává sto let starým filmovým experimentům nový rozměr. Ambientní ruchy, pomalé beaty a elektrická kytara stojí v dynamickém dialogu s Rayovým vizuálním jazykem, někdy skrze kontrast a jindy skrze souhru. Most mezi minulostí a současností, který vyvolává silný vizuálně-akustický zážitek.

Muž v černém, Francie, Spojené státy, Velká Británie, 2023, Wang Bing / česká premiéra

V době natáčení filmu šestaosmdesátiletý čínský hudební skladatel Wang Si-lin náleží mezi nejvýraznější představitele soudobé vážné hudby. Historie jeho života se však bolestivě proplétá s dějinami čínského komunistického režimu a uzavírá exilem. V minimalistickém aranžmá, kde jako scéna slouží prostředí prázdného pařížského divadla a vyjadřovacími prostředky jsou jen umělcovo nahé tělo, mluvené slovo a klavírní úryvky, nám dokumentární performance předkládá bilanci jednoho osudu. Autoportrét muže, který pohyby velkých dějin citelně vnímá až na tělesné úrovni a vepisuje je do hudebních kompozic.

Divy veletoku Amazonky, Brazílie, 1918, Silvino Santos / mezinárodní premiéra

Cestopis *Divy veletoku Amazonky* (1918) je klíčovým snímkem pro dějiny jihoamerického dokumentárního filmu, ale i koloniálním svědectvím, které nepřímo promlouvá o tom, co zamlčuje. Zároveň jde o film, který byl až do nedávné doby považován za nedochovaný. Při své badatelské návštěvě v Národním filmovém archivu jej identifikoval kurátor Jay Weissberg a na potvrzení mimořádného zjištění se mimo jiné podílela i Cinemateca Brasileira. Tato instituce světového renomé se aktuálně vzmáhá z téměř dokonalé likvidace, o níž usilovala předchozí bolsonarovská administrativa. I proto je třeba, aby došlo k symbolickému navrácení tohoto filmu do země původu a Cinemateca Brasileira se ujala jeho dalšího uvádění, které bude jistě spojeno s další nezbytnou kontextualizací a kritickým čtením. Film Ji.hlava uvede v rámci Světového dne audiovizuálního dědictví UNESCO.

Bergen: Město na západ od rozumu, Norsko, 2020, Frode Fimland / mezinárodní premiéra

Kinematografická pocta městu a jeho lidem je pojata jako série mikropříběhů vyprávěných na pozadí filmových obrazů pořizovaných více než sto let. Dozvídáme se z nich, co vtisklo Bergenu jeho modernistickou architektonickou tvář, proč je stále vstřícný k nově příchozím, a především na čem se zakládá nezahubitelná hrdost obyvatel na své věčným deštěm bičované město.

Vyčichaná pravidla české justice, Česká republika, 2023, Zuzana Piussi, Vít Janeček / Work in Progress

VIRTUÁLNÍ REALITA: USA

Vy ničíte. My tvoříme., Německo, Ukrajina, Spojené státy, 2022, 25 min., Gayatri Parameswaran, Felix Gaedtke / česká premiéra

JFK Memento, Francie, Spojené státy, 2023, 17 min., Chloé Rochereuil / česká premiéra

Vzala jsem si smrtící dávku bylinek, Spojené státy, 2023, 19 min., Yvette Granata / česká premiéra

Hrad nevědomosti, Spojené státy, 2022, 6 min., Damian Thorn-Hauswirth / česká premiéra

Martin Luther King: Now Is The Time, Spojené státy, 2023, 17 min., Limbert Fabian / česká premiéra

BEZÚTĚŠNÉ, Jižní Korea, Spojené státy, 2023, 15 min., Gina Kim / česká premiéra

ZKOUŠKA SIRÉN

Kontakt s aktuálním světovým hudebním dokumentem a experimentem. Co z dnešní záplavy hudby skutečně funguje? Existuje ještě dnes umění zvuku (a umění naslouchat!), které má sílu mytických Sirén?

Připravte se na neúspěch: dokument o Negativland, Spojené státy, 2022, Ryan Worsley / česká premiéra

Pohled na 40 let subverzivní tvorby amerického kolektivu Negativland. Šli byste si za svou tvorbu sednout do vězení? Říká se, že neměli nikdy hitový singl, zato měli hitový soudní proces. Mediální koláže, kterými Negativland od konce 70. let předbíhali éru webového sdílení, vyústily i do singlu nazvaného U2. Soudem uložený trest skupina zdokumentovala tak, že vznikl velkolepý artefakt. A také vyprávění o morálních standardech kolem autorských práv a intelektuálního vlastnictví.

CAN a já, Německo, 2022, Michael P. Aust, Tessa Knapp / česká premiéra

Film s vyprávějším Irminem Schmidtem, členem krautrockových legend Can, se dotýká řady příběhů: nejen skupiny, která zasáhla do vývoje experimentálního rocku, a tíhnutí k elektronické hudbě. Zkušenost nacistické éry velela Německu po roce 1945 odmítnout hudbu romantického a vlasteneckého patosu, tak zneužitou nacionalismem. Muselo se začít znovu: tušil však někdo, že výzkumem elektronických technologií se připravuje nová éra klubové hudby, mediálního zvuku, audiovizuálního světa? Schmidt mluví i o své sólové tvorbě a nechybějí výpovědi velkých hudebních osobností.

Sun Ra: Joyful Noise, Spojené státy, 1980, Robert Mugge / česká premiéra

Jazzový kapelník a vizionář Sun Ra tvrdil, že se narodil na Saturnu: jako prorok z hvězd se ocitl na Zemi s posláním vyvést černé bratry a sestry z rasistické společnosti do lepšího místa. Sun Ra a jeho jedinečná komunita, „intergalaktický“ orchestr s výjimečnou hudbou, kostýmy a filozofií, jsou předmětem klasického dokumentu vzniklého ve Francii v roce 1980.

FASCINACE:AI

Moje cesta 1983-2020 podle sovětského astronauta Vánoční dekorace, 2020, 12 min., Suzanne Treister / česká premiéra

Umělec ve stroji, 2022, 3 min., Claudia Larcher / česká premiéra

Já, já a zase já, 2022, 6 min., Claudia Larcher / česká premiéra

Myslel jsem, že slyším občany, 2023, 6 min., Manu Luksch, Mukul Patel / evropská premiéra

Obchod, 2023, 7 min., Daniel McIntyre / česká premiéra

Steve nenavídí ryby, 2015, 5 min., John Smith / česká premiéra

Komuniké o vyzbrojení obličejů: Buzerantská tvář, 2012, 8 min., Zach Blas / česká premiéra

Budme kamarádi, 2022, 8 min., Arno Coenen, Rodger Werkhoven / česká premiéra

SYLLA:ISDIY, 2022, 10 min., PHILTH HAUS / česká premiéra

Případ Tentacular, 2018, 11 min., Tuomas A. Laitinen / česká premiéra

Supertelevize, 2022, 3 min., Jarkko Räsänen / česká premiéra

Gott navždy – prolog, 2023, 2 min., Martin Pařízek, Ondřej Vaňura / česká premiéra

Scalespace, 2023, 30 min., Petr Salaba / světová premiéra

PRŮHLEDNÁ BYTOST: Marguerite Duras

Retrospektiva filmů Marguerite Durasové. Literatura a film jsou dvě strany jednoho díla. „Životu lze vdechnout život jen tím, jak se představivost zmocňuje všeho, co bylo, je a bude.“ Její zářivě formální filmy spoluvytvářely politickou a avantgardní dynamiku nové kinematografie, když v gestu destrukce usilovaly o její obrodu.

Pokropený kropič, Francie, 1965, 9 min., Paul Seban

Kamión, Francie, 1977, 76 min., Marguerite Duras

Marguerite Duras u lvů, Francie, 1966, 16 min., Paul Seban

Aurélia Steiner (Melbourne), Francie, 1979, 28 min., Marguerite Duras

Aurélia Steiner (Vancouver), Francie, 1979, 50 min., Marguerite Duras

Negativní ruce, Francie, 1979, 14 min., Marguerite Duras

Lod' jménem Noc, Francie, 1979, 95 min., Marguerite Duras

Středoškoláci mají slovo, Francie, 1968, 8 min., Pierre Zaidline

Marguerite Duras a malý François, Francie, 1965, 9 min., Roger Kahane

Caesarea, Francie, 1965, 9 min., 1978, 11 min., Marguerite Duras

Muž v Atlantiku, Francie, 1981, 42 min., Marguerite Duras

Marguerite Duras ve vězení la petite Roquette, Francie, 1967, 12 min., Jean Noël Roy

Žena od Gangy, Francie, 1974, 84 min., Benoit Jacquot, Marguerite Duras

Durasová a film, Francie, 2014, 60 min., Dominique Auvray

Chci si promluvit o Marguerite Duras, Francie, 2021, 95 min., Claire Simon

Dokument bratří Mélièsových

„Kdo by dnes mohl žít bez magie, bez trochy snění?“, ptal se kouzelník Georges Méliès, proslulý autor filmových triků a průkopník všech kinematografických výprav. Počátky kinematografie objevoval se svým bratrem Gastonem a kromě proslulé Cesty na měsíc natočili stovky krátkých – často dokumentárních – snímků.

Nádherný Angkor Vat, Kambodža, Kambodža, Spojené státy, 1913, 11 min., Gaston Méliès

Ruiny Angkor Thomu, Kambodža, Spojené státy, 1913, 13 min., Gaston Méliès

Japonské džudo obecně známe jako džiu-džitsu, Japonsko, Spojené státy, 1913, 13 min., Gaston Méliès

Mořský soud, Francouzská Polynésie, Spojené státy, 1912, 10 min., Gaston Méliès

Trampoty pana a paní Mottových na jejich cestě na Tahiti, Francouzská Polynésie, Spojené státy, 1912, 8 min., Gaston Méliès

Odhalený Kanaka, Francouzská Polynésie, Spojené státy, 1912, 7 min., Gaston Méliès

Méliès, otec a syn, Francie, 1976, 6 min., Georges Franju

Velký Méliès, Francie, 1953, 30 min., Georges Franju

Karetní hra, Francie, 1896, 1 min., Georges Méliès

Bitva o Tyrnavos, Francie, 1897, 1 min., Georges Méliès

Mezi Calais a Doverem, Francie, 1897, 1 min., Georges Méliès

Panorama snímané z jedoucího vlaku, Francie, 1898, 1 min., Georges Méliès

Podmořský průzkum křižníku USS Maine, Francie, 1898, 1 min., Georges Méliès

Dreyfusova aféra, příkaz k zatčení, Francie, 1899, 1 min., Georges Méliès

Dreyfusova aféra, na Ďábelském ostrově, Francie, 1899, 1 min., Georges Méliès

Dreyfusova aféra, Dreyfusovo uvržení do želez, Francie, 1899, 1 min., Georges Méliès

Dreyfusova aféra, sebevražda plukovníka Henryho, Francie, 1899, 1 min., Georges Méliès

Dreyfusova aféra, vylodění v Quiberonu, Francie, 1899, 1 min., Georges Méliès

Dreyfusova aféra, setkání Dreyfuse se svou ženou v Rennes, Francie, 1899, 1 min., Georges Méliès

Dreyfusova aféra, atentát na advokáta Laboriho, Francie, 1899, 1 min., Georges Méliès

Dreyfusova aféra, hádka mezi novináři, Francie, 1899, 1 min., Georges Méliès

Dreyfusova aféra, vojenský soud v Rennes, Francie, 1899, 2 min., Georges Méliès

Johanka z Arku, Francie, 1900, 10 min., Georges Méliès

Korunovace Eduarda VII., Francie, Georges Méliès

Výbuch sopky na Martiniku, Francie, 1902, 4 min., Georges Méliès

Cesta na Měsíc, Francie, 1902, 13 min., Georges Méliès

Cesta Paříž-Monte Carlo za dvě hodiny, Francie, 1905, 10 min., Georges Méliès

Tunel pod kanálem la Manche aneb francouzsko-anglická noční múra, Francie, 1907, 15 min., Georges Méliès

POCTA: Naomi Kawase

Pocta japonské režisérce Naomi Kawase. Poetická a nenápadná, jemná, ale radikální, diskrétní a přirozeně angažovaná... odhalte s námi všechny významy Kawase východní filmové estetiky.

Still the Water, Japonsko, 2014, Naomi Kawase / česká premiéra

Pobřeží malebného japonského ostrova omývají silné nárazy vln, které jednu noc vyplaví nahé tělo mrtvého muže. Objeví jej nad ránem chlapec, jehož život je s mrtvolou spjatý víc, než se na první pohled zdá. Tento hrůzný objev podnítl dospívající protagonisty – chlapce a jeho dívku – pátrat po smyslu koloběhu života a smrti. Navštěvují dívčinu umírající matku, která ovládá magii a umí promlouvat s bohy, aby se dozvěděli více o lidské smrtelnosti. V tomto básnivém, kontemplativním snímku slouží neutichající moře a tajemná voda jako motivy propojující lidské strasti s věčností a posmrtným životem.

Official Film of the Olympic Games Tokyo 2020 SIDE A, Japonsko, 2022, Naomi Kawase / česká premiéra

Letní olympijské hry 2020 v Tokiu se konaly s ročním zpožděním způsobeným globální krizí pandemie koronaviru. Režisérka Naomi Kawase pokračuje v tradici celovečerních dokumentárních snímků točených při příležitosti olympiád a po několik měsíců sleduje dění na sportovištích i mimo ně. Drží se přitom svého citlivého a intimního způsobu vyprávění a odhaluje zákulisní scény ze života jednotlivých atletů, atletek i jejich rodin. Záběry na fascinující sportovní výkony se tak prolínají s výpověďmi soutěžících, které poukazují na tenkou hranici mezi osobním a politickým, sportem a celospolečenskými problémy.

Official Film of the Olympic Games Tokyo 2020 SIDE B, Japonsko, 2022, Naomi Kawase / česká premiéra

První část Side A oficiálního filmu k příležitosti Letních olympijských her 2020 konaných v Tokiu s ročním zpožděním způsobeným pandemií koronaviru se zaměřila na osobní životy soutěžících a nabídla sociální kritiku sportovního prostředí. Druhá část Side B odhaluje politické pozadí her a dokumentuje protesty veřejnosti, které tento ročník provázely. Archivní záběry, porady organizátorů, ale i osobní výpovědi pracovníků stadionu ilustrují nesnadný úkol uspořádat takto gigantickou akci navzdory nepříznivé globální situaci. Kawase tak ukazuje odvrácenou stranu olympiád, která bývá zraku veřejnosti obvykle skryta.

PRŮHLEDNÁ BYTOST: Pavel Koutecký

„Věřím, že dokumentární film může stejně tak dobře rozvíjet kritický pohled na skutečnost jako pomáhat k pochopení jedné skupiny lidí druhou.“ Kronikou polistopadového Československa jsou dokumenty Pavla Kouteckého. Vytrvalého pozorovatele, jemného ironika a brilantního filmaře připomeneme jeho studentskými, sociálními, časosběrnými a politickými filmy.

Kde je pravda?, Česká republika, 1999, 57 min., Pavel Koutecký

O sportovci, Česká republika, 1994, 11 min., Pavel Koutecký

Dialog, Československo, 1982, 17 min., Pavel Koutecký

Maximalisté v mikrosvětě, Československo, 1985, 20 min., Pavel Koutecký

Drahý mistře, Česká republika, 1996, 60 min., Pavel Koutecký

Vždyť přece létat je tak snadné, Československo, 1978, 12 min., Pavel Koutecký

Občan Havel, Česká republika, 2007, 122 min., Pavel Koutecký

... až na věky, Česká republika, 1998, 14 min., Pavel Koutecký

Hledači pevného bodu, Česká republika, 2001, 115 min., Pavel Koutecký

Oj, to byl boj!, Československo, 1992, 7 min., Pavel Koutecký

Zánik Československa v parlamentu, Česká republika, 1993, 75 min., Pavel Koutecký

ČESKÝ FILMOVÝ FEJETON

Václavské náměstí, Československo, 1961, 12 min., Václav Táborský

Neděle na Hluboké, Československo, 1963, 13 min., Jiří Papoušek

Divná pohádka, Československo, 1963, 12 min., Sikl Jaroslav

Ztratil se pěší člověk, Československo, 1964, 8 min., František Papoušek

Zaječí hony, Československo, 1960, 20 min., Bernat Miro

Dovolená, Československo, 1963, 8 min., Václav Táborský

Co nebylo v dějepise, Československo, 1969, 9 min., Miloslav Hrubý

O kouli na zeměkouli, Československo, 1965, 12 min., Musil Bohuslav

Podivuhodný čas, Československo, 1968, 11 min., Jiří Papoušek

Pražská neděle, Československo, 1963, 15 min., Bruno Šefranka

Paridův soud, Československo, 1962, 24 min., Činčera Radúz

Čtyřikrát o jednom, Československo, 1963, 16 min., Činčera Radúz

Ty náš slone, Československo, 1963, 9 min., Václav Táborský

Zablácené město, Československo, 1963, 9 min., Václav Táborský

Jeden a jedna jsou dva, Československo, 1965, 11 min., Václav Táborský

Vůně benzínu, Československo, 1963, 17 min., Jiří Papoušek

Národnost dětská, Československo, 1965, 23 min., Činčera Radúz

Co divák nevidí, Československo, 1964, 12 min., Jurecek

PRŮHLEDNÁ BYTOST: Václav Táborský

Václav Táborský (1928), český průkopník cinéma vérité, natočil přes osmdesát krátkých filmů a téměř padesát výchovných pořadů. Po srpnu 1968 emigroval do Kanady, kde působil jako pedagog. Jeho tvorba se dělí na satirické dokumentární fejetony a celovečerní tvorbu pro děti, zahrnující snímky *Útěk do větru* a *Zázračný hlavolam*.

Čekají každou neděli, Československo, 1962, 9 min., Václav Táborský

Dva stoly mezi námi, Československo, 1962, 12 min., Václav Táborský

Hodiny za volantem, Československo, 1962, 10 min., Václav Táborský

Český malíř, Československo, 1963, 9 min., Václav Táborský

Hostinec, Československo, 1963, 9 min., Václav Táborský

Nádraží, Československo, 1964, 8 min., Václav Táborský

4 P (Písnička pro paní Pilarovou), Československo, 1967, 14 min., Václav Táborský

Dějiny na 8, Československo, 1968, 12 min., Václav Táborský

DOKUMENT ČT

Česká televize navazuje na zájem o svou dokumentární tvorbu uplynulého roku. Vedle snímků, které se objeví v soutěžních sekcích festivalu, promítne i další filmy z aktuální produkce.

Muzikantky: Buřičské, Česká republika, 2023, Dagmar Smržová / česká premiéra

La Fabrika, Česká republika, 2023, Slobodanka Radun

Případ Modrý, Česká republika, 2023, Roman Vávra

Pochval mě, Česká republika, 2023, Eva Tomanová

Velký smutek, Česká republika, 2023, Pavel Štingl

Rozsviť světlo, at' je vidět, Česká republika, 2023, Radim Špaček / světová premiéra

Žít v nezisku, Česká republika, 2023, Markéta Oddfish Nešlehová

Lesní žal, Česká republika, 2023, Barbora Klocová

První máj, Česká republika, 2023, Petr Smělík

František Kriegel: Sám proti Moskvě, Česká republika, 2023, Martin Slunečko, Miloslav Šmídmajer

Inža – zvukový mistr Ivo Špalj, Česká republika, 2023, Adéla Špaljová

Váleční reportéři, Česká republika, 2023, Petr Jančárek

Stop Time, Česká republika, 2022, David Čálek

Život je jen boží mlýn, Česká republika, 2023, Břetislav Rychlík

Byznys s nadějí, Česká republika, 2023, Natálie Císařovská

Reprodukce 2.0, Česká republika, 2023, Kateřina Hrochová / česká premiéra

Radost z myšlení, Česká republika, 2023, Tomáš Škrdlant / česká premiéra

Emma v oblacích, Česká republika, 2023, Karel Smyczek / česká premiéra

Děti bouře, Česká republika, 2023, George Agathonikiadis / česká premiéra

Všichni lidé budou bratři, Česká republika, Slovensko, 2023, Robert Kirchhoff

Farma Květná, Česká republika, 2023, Jan Gebert

ČESKÝ ROZHLAS SLAVÍ 100 LET

Květnová revoluce v Praze Květen 1945, Československo, 1945, 21 min. / česká premiéra

ZF 0535, Československo, 1932, 11 min. / česká premiéra

Všudybylovo dobrodružství, Československo, 1936, 8 min., Irena Dodalová, Karel Dodal / česká premiéra

999.999, Československo, 1937, 1:27 min. / česká premiéra

ZF 0339, Československo, 1937, 13 min. / česká premiéra

Rozhlas ve filmu II., Československo, 1941, 11 min. / česká premiéra

ZF 0801, Československo, 1944, 11 min. / česká premiéra

Československý Týden ve filmu 1948 č.13, Československo, 1948, 9 min. / česká premiéra

Československý Týden ve filmu 1948 č.22, Československo, 1948, 9 min. / česká premiéra

Československý filmový týdeník č.38 1957, Československo, 1957, 10 min. / česká premiéra

První hodiny okupace, Československo, 1968, 13 min. / česká premiéra

Naše národní družstvo v Itálii, Československo, 1934, 11 min. / česká premiéra

PRVNÍ SVĚTLA

The Taste of Orange, Česká republika, 2023, 25 min., Minami Iizuka / mezinárodní premiéra

Worship The Body, Česká republika, 2023, 23 min., Simone Egarter / světová premiéra

Dancing in the light, Česká republika, 2023, 29 min., Julie Petříková / světová premiéra

Sekáč, Česká republika, 2023, 28 min., Mikoláš Arsenjev / světová premiéra

12121, Česká republika, 2023, 27 min., Olga Srstková / světová premiéra

O plotech a lidech, Česká republika, 2023, 12 min., Petr Michal / světová premiéra

Slnčné Stvorenie, Česká republika, 2023, 27 min., Šimona Müllerová / světová premiéra

MARN, oblečená v nahotě, Česká republika, 2023, 44 min., Karolína Brabcová / světová premiéra

VALE TUDO, Slovensko, 2023, 38 min., Tereza Smetanová / světová premiéra

Dialógy, Slovensko, 2023, 35 min., Peter Podolský / světová premiéra

Konštanta – rozlúčka s bytom, Slovensko, Německo, 2023, 16 min., Paula Ďurinová / světová premiéra

Pád, Maďarsko, Belgie, Portugalsko, 2023, 17 min., Anna Gyimesi / česká premiéra

Oboustranný, Belgie, Portugalsko, Maďarsko, 2022, 14 min., Inshallah Montero / světová premiéra

Prach je velrybou i slunečním svitem, Belgie, Maďarsko, Portugalsko, 2023, 21 min., María Casas Castillo / světová premiéra

Nedvojakost, Polsko, 2023, 25 min., Tomasz Węgorzewski / mezinárodní premiéra

Hrst hlíny, Polsko, 2023, 13 min., Izabela Zubrycka / česká premiéra

Menuet, Rakousko, Německo, 2023, 71 min., Hans Broich / mezinárodní premiéra

Popadnout druhý dech, Francie, 2023, 14 min., Ulysse Veyrier / světová premiéra

Rudé příběhy Žluté činy, Francie, 2021, 12 min., Tom Devianne, Ewan Barcelo / světová premiéra

Myšlenkový vlak, Francie, 2022, 13 min., Harsh Kumar Khatwan, Ron Shmueli / světová premiéra

Jisté trhliny, Francie, 2022, 13 min., Sohyeon Park, Nefeli Sani / světová premiéra

Mathieu a jeho panenky, Francie, 9 min., Matthieu Gilles Bechara, Léo-Polde Poulalion / světová premiéra

Moje matka, moje přítelkyně, můj syn, Francie, 18 min., Manon Josien, Alba De la Rosa / světová premiéra

DOC ALLIANCE SELECTION

Doc Alliance Award je cena udělovaná nezávislou platformou Doc Alliance, sdružující 7 evropských dokumentárních festivalů: CPH: DOX, MilleniumDocs Against Gravity FF, Doclisboa, DOK Leipzig, FID Marseille, MFDF Ji.hlava a Visions du Réel. Spolu s online dokumentárním kinem DAFilms.cz představuje cena klíčový projekt tohoto sdružení.

Smrt města, Portugalsko, 2022, João Rosas / česká premiéra

Režisér se vrací do svého rodného Lisabonu, aby zjistil, že město se za jeho nepřítomnosti téměř k nepoznání změnilo. Snaží se tento proces změny zachytit na kameře a alespoň pomocí filmu zdokumentovat poslední zbytky metropole, jak si ji pamatoval. Vlivy koronavirové pandemie, rozvoje trhu s nemovitostmi a masového turismu se podepisují na budovách v historickém centru, kde vše staré a nostalgické musí udělat prostor novému a blyštivému. Časosběrný snímek po dobu jednoho roku sleduje výstavbu jedné takové budovy a kriticky nahlíží pracovní právní problémy námezdní práce v Portugalsku.

Kristina, Srbsko, 2022, Nikola Spasić / česká premiéra

Transgender prostitutka Kristina má zdánlivě všední, ustálený život – ve svém vkusně zařízeném domě přijímá klienty, ve chvílích volna objíždí prodejce nábytku při hledání nových přírůstků do interiéru nebo se vídá s přáteli. Veškerým jejím konáním ale prostupuje hluboký smutek z ran, které si s sebou nese z minulosti, ale i z tušení nelehké budoucnosti. Do jejího života totiž najednou a náhodou vstoupil bývalý student teologie Marko. Hraný dokument je inspirovaný životem stejnojmenné titulní postavy, řada scén vznikala observační metodou v přirozeném prostředí a se zapojením herecké improvizace.

Nothing Runs Like a Deere, Švédsko, 2023, Max Göran / česká premiéra

Zapadlé švédské maloměsto. Horký letní večer. Partička mladých lidí se schází na parkovišti před místním supermarketem. Lokalita nenabízí moc možností, jak trávit volný čas. Našli si proto vlastní koníček: auta. Ve speciálně upravených vozech poslouchají hudbu, randí, závodí, snaží se přelstít policii... Jsou jejich chloubou i hlavním námětem rozhovorů. Antropologická studie automobilové subkultury se zvolna mění v magicko-realistickou sondu do hlubin noci, kde se za zvuků túrujících motorů probouzejí hormony i přízrační tvorové.

Proč moje máma miluje Russella Crowea, Nizozemsko, Velká Británie, 2022, Emma van den Berg / česká premiéra

Emmina matka si svůj idol našla nejprve v Arnoldu Schwarzeneggerovi. Pak ho vystřídal Russell Crowe a domácí kolekce DVD se rozrostla o všechny hercovy tituly. V matčině světě se přitom nevyskytuje žádný skutečný muž. Žije pro svou dceru a vystačí si s několika nejbližšími kamarádkami, se kterými pořádá frivolní domácí večírky. Zjevný rozpor mezi projevem sexuálního pudu a jeho naplňováním vede režisérku k tázání se po věcech, které zůstaly nevysloveny, a přitom definují jejich společné soužití. A v hluboké introspekci i k bolestivému poznání, že matčina traumata si možná ponese dále i ona sama.

Temná komora, Turecko, 2023, Asli Baykal / česká premiéra

Film se natáčel v tureckém regionu u hranic s Irákem a Sýrií, v oblasti, která je „tavicím kotlíkem těch, kteří utíkají z válečných zón a zde se setkávají s lidmi různého původu: Asyřany, Iráčany, Kurdy, Araby, Armény a Turky“. A také zde překvapivě pobíhá spousta dětí s analogovými foťáky. Jejich pohled, přenášený na celuloid, mění prostor nestabilních kontur v kulisy velkých příběhů a poetických her. Titulní temná komora je pak místem, kam se všichni pravidelně navracejí, aby byli svědky zázraku, kdy se z roztoku vývojky vynoří obraz jako výsledek společného působení kreativity a světla.

AKTUÁLNÍ SEZNAM FILMOVÝCH HOSTŮ*EK 27. MFDF JIHLAVA

